

SOBIRANISME NO ÉS INDEPENDENTISME

Vicenç Navarro

Catedràtic de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques. Universitat

Pompeu Fabra

26 d'agost de 2015

Existeix una confusió, promoguda interessadament per algunes opcions polítiques, que assumeix que sobiranisme i independentisme són dos conceptes idèntics quan, en realitat, no ho són. Una nació és sobirana quan té la capacitat de decidir sobre el seu present i futur. És el que s'anomenava abans dret d'autodeterminació i que ara es denomina dret a decidir en el cas català sobre la relació desitjada entre Catalunya i Espanya. Dret a decidir implica, per definició, dret a escollir entre diverses alternatives, una de les quals, naturalment, és la independència de Catalunya. Tot independentista és sobiranista, però no tot sobiranista és independentista.

El monopoli de l'adjectiu sobiranista per part de les opcions independentistes exclou la població que, sent sobiranista, no és independentista. Aquesta observació és particularment rellevant a Catalunya, on la gran majoria de la població (el 80%) és sobiranista, és a dir, vol tenir el dret a decidir; i, no obstant això, l'independentisme no és majoritari. Segons les últimes enquestes proveïdes per la Generalitat de Catalunya, en aquest país solament el 42,9% de la població catalana es defineix com a independentista. Així doncs, la majoria de la població a Catalunya no és independentista. És més, el sector menys favorable a l'independentisme és el sector majoritari entre les classes populars, és a dir, la classe treballadora, on el percentatge de la població de parla castellana és més gran.

A Catalunya hi ha classes socials, una realitat desfigurada en aquesta imatge errònia que la majoria de la població és de classe mitjana. I hi ha tantes Catalunyaes com classes socials hi ha. I d'una manera molt clara i òbvia, hi ha dues Catalunyaes: una que veu els mitjans públics de la Generalitat (TV3 i Catalunya Ràdio) i els mitjans d'informació privats en català, i l'altra Catalunya, que veu els canals de televisió espanyols, en castellà. Com es podria entendre, si no, que en algunes enquestes recents Podem aparegui com una important opció electoral a Catalunya, tot i que la seva presència als primers mitjans és superlimitada?

Aquesta altra Catalunya, predominantment de classe treballadora, és la base social d'un descontentament molt generalitzat enfront de les polítiques d'austeritat imposades (i dic imposades perquè no estaven en la seva oferta electoral) pels governs espanyol i català. Aquestes polítiques han estat dutes a terme, amb especial intensitat, pels partits de sensibilitat conservadora i liberal que han governat Espanya i Catalunya durant la major part de la Gran Recessió, i han afectat el benestar d'aquestes classes socials d'una manera molt marcada.

Les eleccions municipals van reflectir aquest descontentament, que alhora va generar una gran mobilització ben representada per la victòria de Barcelona en Comú a la capital catalana. I, com va passar a la resta de Catalunya i d'Espanya, els comicis van representar un tsunami polític, inesperat i sorprenent. La població que es concentrava a la plaça Sant Jaume per celebrar la victòria de Barcelona en Comú procedia dels barris obrers, que abans votaven el PSC o s'abstenien i que ara van votar aquesta coalició. En aquesta plaça, davant de l'Ajuntament, no hi havia pràcticament estelades, i sí, en canvi, banderes catalanes i banderes espanyoles republicanes representant una altra Espanya, la vençuda en la Guerra Civil. Però el que era molt significatiu i nou és que aquest moviment (i així ho van expressar els seus dirigents) estava clarament a favor del dret a

decidir. En altres paraules: eren sobiranistes, encara que no independentistes.

Aquest fet és d'una enorme transcendència, perquè si no s'aconsegueix el dret a decidir (el dret més important i urgent des de l'òptica nacional) no serà possible aconseguir una altra alternativa com la independència. Aquesta és la realitat que desmereixen i empobreixen les veus que monopolitzen el terme sobiranisme identificant-lo amb l'independentisme; aquesta identificació interessada no només la fan moltes formacions independentistes, sinó (i sobretot) també aquells partits que, des de la resta d'Espanya, no desitgen el sobiranisme.

Una situació similar va tenir lloc al Regne Unit quan el Partit Nacional Escocès (SNP, en les seves sigles en anglès) va escollir com a estratègia el sobiranisme abans que l'independentisme. Va ser David Cameron, el primer ministre del govern conservador, qui va forçar que el referèndum fos sobre la independència (en contra dels desitjos de l'SNP): Cameron creia que si el vot independentista perdia, el dret a decidir també perdria les opcions de guanyar a Escòcia. L'SNP creia (amb raó) que hauria sigut més fàcil aconseguir el dret a decidir que la independència, ja que el primer gaudia d'un suport més gran que el segon. I per aconseguir el segon calia aconseguir el primer. Avui Escòcia no té ni l'un ni l'altre.

Un altre punt important que cal destacar en l'estratègia de l'SNP és que va posar èmfasi en el tema social i va aconseguir ser el partit més d'esquerres amb representació parlamentària a Escòcia. Les classes populars els van votar per aquesta raó. Així, amb la credibilitat obtinguda a base de defensar els drets socials, l'SNP va poder denunciar que l'estat britànic (sota l'hegemonia de les institucions angleses) era un instrument de l'aliança entre l'establishment econòmic i financer escocès i l'anglès, i que aquest mateix estat, encoratjat per un bipartidisme a nivell central, era el que imposava les polítiques d'austeritat. Els barris que més van donar suport a l'SNP van ser els barris obrers de Glasgow, la Barcelona o el Bilbao d'Escòcia. Això significa que aquesta opció estava en camí de ser majoritària perquè havia aconseguit el suport de les classes populars, que són la majoria de la població escocesa.

Intentar aconseguir la independència sense centrar-se en el tema social és, com està passant a Catalunya, perpetuar les dues Catalunyes imposant un canvi que serà font d'enormes conflictes.